

İLKOKUL DÜZEYİNDE BİLGİ, MEDYA VE TEKNOLOJİ OKURYAZARLIĞI ÜZERİNE BİR META-SENTEZ ÇALIŞMASI

Doç. Dr. Fatih Mehmet CİĞERCİ
Harran Üniversitesi
fatihcigerci@harran.edu.tr
ORCID: 0000-0002-4175-7048

Sınıf Öğretmeni Hüseyin TEKİN
T.C. MEB Ağlıcak İlkokulu
lhuseyintekin@gmail.com
ORCID: 0009-0007-0739-1779

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 04.03.2025

Revize Tarihi: 10.06.2025

Kabul Tarihi: 28.06.2025

Atıf Bilgisi: Cigerci, F. M. ve Tekin, H. (2025). İlkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı üzerine bir meta-sentez çalışması. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi (ABED)*, 6(1), 1-20.

ÖZ

Bu çalışma, ilkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına yönelik araştırmaları meta-sentez yöntemiyle sistematik olarak inceleyerek mevcut durumu ortaya koymayı ve elde edilen bulgularla literatüre katkı sağlamayı amaçlamıştır. TR Dizin ve YÖK Tez veri tabanlarında 2014-2024 yılları arasında yayımlanan ve “bilgi okuryazarlığı”, “medya okuryazarlığı”, “teknoloji okuryazarlığı”, “ilkokul” ile “21. yüzyıl becerileri” anahtar sözcüklerini içeren toplam 17 çalışma analize dâhil edilmiştir. Çalışmalar; tür, araştırma deseni, örneklem, veri toplama-analiz yöntemleri, bulgular ve öneriler temalarında kodlanarak çözümlenmiştir. Bulgular, araştırma sayısının 2021 sonrası pandemi kaynaklı dijital dönüşümle belirgin biçimde arttığını, odağın çoğunlukla öğrencilere yöneldiğini, veliler ve öğretmen adaylarına ilişkin çalışmaların ise sınırlı kaldığını göstermiştir. Doküman analizi ve durum çalışmaları öne çıkarken eylem ve olgu bilim desenleri azdır. Tematik açıdan dijital yeterlik, medya kullanımı, teknoloji entegrasyonu ve dijital etik dikkat çekmektedir. Sonuçlar, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda ilkokul seviyesinde bilgi-medya-teknoloji okuryazarlığını güçlendirmek için; öğretmenlere yönelik Web 2.0 ve dijital hikâye odaklı hizmet-içi programların yaygınlaştırılması; velilere dijital farkındalık ve siber güvenlik atölyeleri düzenlenmesi; kırsal bölgelerde internet ve cihaz eksikliklerinin giderilmesi ve ulusal düzeyde geçerli-güvenir ölçme araçlarının geliştirilmesi gereğini ortaya koymuştur. Ayrıca nitel ve karma yöntemli çalışmaların artırılması ve çok paydaşlı yaklaşımların benimsenmesi, ilkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığının etkin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı, okuryazarlık, ilkokul.

A META-ANALYSIS STUDY ON INFORMATION, MEDIA, AND TECHNOLOGY LITERACY AT THE ELEMENTARY SCHOOL LEVEL

ABSTRACT

This study systematically analyzes research on information, media, and technology literacy at the primary-school level through a meta-synthesis method to reveal the current state of the field and contribute to the literature. Seventeen studies published between 2014 and 2024 in the TR Index and Council of Higher Education Thesis Center databases—indexed by the keywords “information literacy,” “media literacy,” “technology literacy,” “primary school,” and “21st-century skills”—were included in the analysis. Each study was coded and examined in terms of research type, design, sample, data-collection and analysis methods, findings, and recommendations. Results show a marked increase in studies after 2021, driven by pandemic-related digital transformation, with a primary focus on students and relatively few studies involving parents or preservice teachers. Document analysis and case studies dominate, whereas action and phenomenological designs are scarce. Thematically, digital competence, media use, technology integration, and digital ethics stand out. In line with the Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, the findings indicate the need to: (i) expand in-service programs on Web 2.0 tools and digital storytelling for teachers; (ii) deliver digital-awareness and cyber-safety workshops for parents; (iii) address internet and device gaps in rural schools; and (iv) develop valid and reliable national assessment instruments. Finally, increasing qualitative and mixed-methods studies and adopting multi-stakeholder, interdisciplinary approaches will further advance information, media, and technology literacy at the primary-school level.

Keywords: Information literacy, media literacy, technology literacy, literacy, elementary school.

Giriş

21. yüzyıldaki gelişmeler, bireylerin yaşamlarını ekonomik, sosyal ve teknolojik alanlarda etkilemektedir. Yaşanılan küreselleşme ve dijitalleşme, bilgi ve iletişime erişim önündeki sınırları kaldırarak erişimi kolaylaştırmıştır. Bu kolaylık, sadece bilgiye erişim bağlamında değil, aynı zamanda bilgiye eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşma ve bilgiyi etkin kullanma becerilerini de gerektirmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi ile bireylerin bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve değerlendirme şekilleri yeni boyut kazanmıştır. Bu da yeni beceri ihtiyaçlarını beraberinde getirmiştir (Castells, 2010). Küresel ve dijital çağın getirdiği fırsatların, bireylerin eleştirel düşünme, problem çözme ve teknolojiyi kullanma gibi becerileri geliştirmelerini zorunlu kılmaktadır (Dede, 2010). Bu bağlamda, hızla değişen dinamiklere uyum sağlayabilecek bireyler yetiştirmek amacıyla, 21. yüzyıl becerileri olarak tanımlanan yeni bir yetkinlik çerçevesi ortaya çıkmıştır.

2000’li yılların başından itibaren küreselleşmenin ve teknolojinin eğitim üzerindeki etkisinin artmasıyla 21. yüzyıl becerileri gündeme gelmiştir (Voogt ve Roblin, 2012). Bu kapsamda, 2002 yılında ABD’de bireylerin 21. yüzyıldaki ihtiyaçlarını karşılayacak becerileri belirlemek amacıyla Partnership for 21st Century Skills (P21) adlı girişim oluşturulmuştur. P21 çerçevesi, bireylerin dijitalleşen dünyada başarılı olabilmeleri için üç temel beceriye odaklanmaktadır: öğrenme ve yenilik, bilgi-medya-teknoloji ve yaşam-kariyer becerileri (P21, 2009). Bu çerçeve, bireylerin sürekli öğrenen, eleştirel düşünen ve teknolojiyi etkin kullanan bireyler olarak yetişmesini hedeflemektedir. Dijital okuryazarlık, teknoloji okuryazarlığı, eleştirel düşünme ve medya içeriklerini yorumlama gibi yetkinlikler, bu kapsamda eğitime entegre edilmesi gereken becerilerdir (Çiğerci, 2020). Bu doğrultuda Millî Eğitim Bakanlığı, 2024’te açıkladığı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile 21. yüzyıl becerilerini sistemli biçimde müfredata entegre etmeyi amaçlamıştır. Modelin “Okuryazarlık Becerileri” başlığı altında Bilgi Okuryazarlığı, Dijital/Medya Okuryazarlığı ve Finansal Okuryazarlık alt boyutları tanımlanmış; ilkokuldan lise sonuna kadar “farkındalık-işlevsellik-eylemsellik” aşamalarıyla kademeli bir ilerleyiş öngörülmüştür. Bu yapı içinde bilgi okuryazarlığı; bilgi kaynağını sorgulama, güvenilirliği doğrulama ve etik atıf yapma; dijital/medya okuryazarlığı; eleştirel medya çözümlemesi, siber güvenlik bilinci ve içerik üretimi; teknoloji okuryazarlığı ise algoritmik düşünme, Web 2.0 ürün geliştirme ve yaratıcı problem çözme yeterliklerini kapsar. Bu kazanımlar, Türkçe, Hayat Bilgisi ve Fen Bilimleri gibi derslere entegre edilmekte; dijital etik, çevrim içi bilgi doğrulama ve temel kodlama etkinlikleriyle desteklenmekte; her sınıf düzeyinde rubrik temelli ölçütlerle izlenmektedir. Model, bilgi-medya-teknoloji okuryazarlığını yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda değer temelli ve üretim odaklı bir beceri alanı olarak ele almaktadır. Bu beceriler, bireylerin bilgiye erişim, kullanma ve değerlendirme süreçlerini yönetmelerini; medya içeriklerine eleştirel yaklaşımlarını ve teknolojik araçları etkili şekilde kullanmalarını gerekli kılmaktadır. Dolayısıyla, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı, dijital çağın gereklerine uyum sağlamak açısından temel bir ihtiyaç olarak değerlendirilmektedir.

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı, dijital çağın gerektirdiği temel beceriler arasında yer almaktadır. Bilgi okuryazarlığı, bireyin bilgi ihtiyacını belirleyip doğru kaynağa ulaşmasını, elde ettiği bilgiyi değerlendirmesini ve etik kurallara uygun biçimde kullanıp paylaşmasını sağlar (Chartered Institute of Library and Information Professionals, 2004). Medya okuryazarlığı, farklı türdeki mesajları anlayabilme, değerlendirme ve başkalarına aktarabilme becerisidir (Koltay, 2011). Teknoloji okuryazarlığı ise bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerini anlama, değerlendirme ve kullanma yeterliklerinin bütünüdür (International Technology Education Association, 2007). Çocukluk çağından itibaren bu becerilerin kazandırılması, bireylerin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini destekleyerek gelecekteki öğrenme süreçlerine sağlam bir temel oluşturur. Livingstone’a (2004) göre, çocuklara erken yaşta medya ve teknoloji kullanımını öğretmek, onların dijital dünyayı anlayan ve eleştirel düşünen bireyler olmalarına yardımcı olur. Medyayı doğru anlama ve teknolojiyi bilinçli kullanma becerileri, çocuklara yalnızca bireysel değil, toplumsal katkı ve sorumluluk bilinci de kazandıracaktır. Bu becerilerin kazandırılmasında öğretmenler kilit rol oynamaktadır. OECD (2018) raporu, öğrencilerin eleştirel düşünme, yaratıcılık ve iş birliği gibi temel becerileri edinmelerinde, öğretmenlerin teknolojik gelişmelere uyum sağlamalarının etkili olduğunu belirtmektedir. Başaran (2005), öğretmenlerin bilgiye erişim ve kullanma becerilerinin gelişmesinin, öğrencilerin de bu becerileri kazanmasında etkili olduğunu vurgulamıştır. Adıgüzel (2014) ise bilgi okuryazarı öğretmenlerin sürekli öğrenmeye ve çağa uyum sağlamaya istekli olduklarını ifade etmiştir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı, ilkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı üzerine yapılmış araştırmaları meta-sentez yöntemiyle sistematik

biçimde analiz ederek mevcut durumu ortaya koymak ve elde edilen bulgular doğrultusunda literatüre katkı sağlamaktır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- İlkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı üzerine yapılan çalışmaların;
 - a) türlerine göre dağılımı nasıldır?
 - b) araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
 - c) çalışma grubu/örneklem kitlesine göre dağılımı nasıldır?
 - d) veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
 - e) veri analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
 - f) temel bulguları nelerdir?
 - g) öne çıkan önerileri nelerdir?

Yöntem

Çalışmanın bu kısmında araştırmanın yöntemi, verilerin toplanması ve analizi ile araştırmacıların rolü başlıklarına değinilmiştir.

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada, ilkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığını ele alan çalışmaların analizi amacıyla meta-sentez yöntemi kullanılmıştır. Meta-sentez, benzer konuları inceleyen çalışmaları bir araya getirip, bu çalışmalardaki ortak noktaları ve farklılıkları derinlemesine analiz eden bir yöntemdir (Çalık ve Sözbilir, 2014). Meta-sentez çalışmalarının amacı elde edilen bilgileri bir bütün olarak değerlendirerek daha kapsamlı ve derinlemesine bir bakış açısı sunmaktır (Saraçoğlu, 2015). Bu bağlamda çalışma yapılırken, Polat ve Ay'ın (2016) belirlediği aşamalar temel alınmıştır:

- Araştırma problemlerinin oluşturulması
- Konu ile ilgili alanyazın taraması yapılması
- Kaynakların bulunması ve incelenmesi
- Dâhil etme, hariç tutma kriterlerinin belirlenmesi
- Verilerin Analizi ve Kodlama Süreci
- Bulguların Sentezlenmesi
- Sürecin ve Bulguların Raporlanması

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında, Türkiye’de ilkokul düzeyinde 2014-2024 yılları arasında bilgi okuryazarlığı, medya okuryazarlığı ve teknoloji okuryazarlığı üzerine yapılan bilimsel çalışmalar incelenmiştir. Çalışmalara erişim sağlamak için TR Dizin ve Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi veri tabanları kullanılmıştır. Tarama sürecinde, “bilgi okuryazarlığı”, “medya okuryazarlığı”, “teknoloji okuryazarlığı”, “sınıf öğretmeni”, “ilkokul”, “ilköğretim”, “öğrenci”, “21. yüzyıl becerileri” anahtar kelimeleri kullanılarak aramalar gerçekleştirilmiştir. Aynı isimdeki çalışmaların makale ve tez formatında birden fazla platformda yayımlandığı durumlarda veri tekrarını önlemek amacıyla yalnızca makale formatındaki yayınlar değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada, çalışmaların dahil edilme kriterleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Çalışmaların dahil edilme kriterleri

Çalışmanın konusunun belirlenen alanlarla ilişkili olması	Çalışmanın bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı ile ilişkili olması dikkate alınmıştır.
Araştırmanın amacına ve araştırma sorularına uygun anahtar kelimeleri kapsamaması	Araştırmanın anahtar kelimelerinden en az birini içermesine dikkat edilmiştir.
Çalışma grubunun belirlenen özelliklere uygun olması	İncelenen makalelerde çalışma grubunun ilkokul düzeyi ve ilkokul eğitimi ile ilişkili olmasına dikkat edilmiştir.

Seçilen veri tabanlarında yayımlanmış olması	Çalışmaların TR Dizin ve YÖK Tez veri tabanlarında yer almasına dikkat edilmiştir.
Belirlenen yıllarda ve dillerde yayımlanmış olması	Çalışmaların 2014-2024 yılları arasında Türkçe dilinde yayımlanmış olmasına dikkat edilmiştir.
Yönteminin belirlenen türde olması	İncelenen çalışmaların nitel ve karma yöntemle desenlenmiş olması dikkate alınmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada, Bilgi, Medya ve Teknoloji Okuryazarlığı konusuna odaklanan araştırmalar detaylı olarak incelenmiş ve temalar belirlenmiştir. Elde edilen veriler, kavramsal çerçeveye uygun şekilde kodlanarak tablolar halinde organize edilmiştir. Kodlama sürecinde, her çalışmaya belirli bir kimlik kodu atanmıştır:

- Makale formatındaki çalışmalar için “M” kodu kullanılmıştır (M1, M2,... M5).
- Yüksek lisans tezleri, “YL” kodu ile gösterilmiştir (YL1, YL2,... YL11).
- Doktora tezleri, “DT” kodu ile sınıflandırılmıştır.

Bu analiz süreci, araştırma bulgularının sistematik bir biçimde kategorize edilmesini ve yorumlanmasını sağlamıştır. Elde edilen bulgular, meta-sentez yaklaşımına uygun olarak **ortak temalar** altında birleştirilmiş ve alanyazın bağlamında tartışılmıştır. Araştırma kapsamına alınan çalışmalara ilişkin bilgiler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

Araştırma Katılan Çalışmalara İlişkin Genel Bilgiler

Kod	Çalışma Adı	Araştırmacı(lar)	Yıl
DT1	İlkokul Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Yazma Becerilerinin Gelişiminde Dijital Hikayelerin Etkisi	Ahmet Yamaç	2015
M1	Öğretmen Adaylarının Medya Okuryazarlığı Dersi Kapsamında İnternet ve Sosyal Medya Kullanımları	Rıdvan Ata Kasım Yıldırım	2016
YL1	İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Televizyon İzleme Alışkanlıklarının İncelenmesi	Feyza Çavuşoğlu	2018
YL2	Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitime Yönelik Görüşleri (Isparta İli Örneği)	Mustafa Aydın	2019
M2	Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı Kazanımlarının 21.Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi	Jale Kalemkuş	2020
M3	İlköğretim Matematik Öğretmeni Adaylarının 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Metaforik Algıları	Gülenaz Selçuk	2020
YL3	2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programlarının ve Uygulamalarının Öğrencilere 21. Yüzyıl Becerilerini Kazandırma Durumlarının İncelenmesi	Aslı Kıyıkçı	2021
YL4	Yeni Medya Okuryazarlığı Bağlamında Teknoloji Bağımlılığının İncelenmesi- İlköğretim Öğrencileri ve Ebeveynlerinin Davranışsal Bağımlılık Analizi	Nimet Özsevinç	2021
YL5	Birleştirilmiş Sınıftaki Öğrencilerin Teknoloji Okuryazarlığı Becerilerinin Aksiyon Araştırması ile Geliştirilmesi	Elif Yiğit	2022
YL6	Covid-19 Döneminde İlkokullarda Uzaktan Eğitim Süreci- Çankırı Örneği	Hakkı Yadigar	2022
YL7	Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programının 3-8. Sınıf Kademeleri Ders Kazanımlarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi	Melek Altay	2022

YL8	İlkokul Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerinin Uzaktan Eğitim Kapsamında Medya Okuryazarlığı Becerilerinin İncelenmesi	Seçil Kandemir Kotan	2022
YL9	Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi	Baysal Güngör	2022
M4	Sınıf Öğretmenlerinin 21. Yüzyıl Becerilerine Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi	Musa Çalışır Makbule Arslan Hatice Özaslan	2023
YL10	İlkokul 4.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanma Alışkanlıklarının İncelenmesi	İsa Temizel	2023
M5	Sınıf Öğretmenleri Web 2.0 Araçları Kullanımında Ne Kadar Yetkin? Fen Bilimleri Dersi Örneği	Melis İrem Can Ümit İzgi Onbaşılı Feride Ercan Yalman	2024
YL11	Fen Bilimleri Ders Kitapları ve Öğretim Programının 21. Yüzyıl Becerileri Açısından İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma	Münevver Demirci	2024

Araştırma Etiği

Bu çalışmada bilimsel araştırma ilkelerine ve yayın etiğine uyulmuştur. İnsanlarla yürütülen ve katılımcılardan bilgi toplamak için kullanılan anket, görüşme, gözlem gibi veri toplama araçlarıyla gerçekleştirilen çalışmalar etik kurul izni almayı gerektirmektedir. Bu araştırmada dokümanlarla çalışıldığı için etik kurul izni gerekmemektedir.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma sorularına yanıt bulmak amacıyla gerçekleştirilen veri analizinin sonuçları sunulmaktadır. Bulgular, çalışmanın amacına uygun olarak, sıralı bir şekilde düzenlenmiştir.

1. Birinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusuna ilişkin Türkiye’de yapılmış çalışmaların araştırma türlerine ilişkin bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı

Yıllar	Makale	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Toplam
2015	-	-	DT1	1
2016	M1	-	-	1
2018	-	YL1	-	1
2019	-	YL2	-	1
2020	M2, M3	-	-	2
2021	-	YL3, YL4	-	2
2022	-	YL5, YL6, YL7, YL8, YL9	-	5
2023	M4	YL10	-	2
2024	M5	YL11	-	2
<i>Toplam</i>	<i>5</i>	<i>11</i>	<i>1</i>	<i>17</i>

Tablo 3'te sunulan veriler doğrultusunda, ilkökul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı alanında toplam 17 çalışmanın gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Bu çalışmaların 5'i makale, 11'i yüksek lisans tezi ve 1'i doktora tezi olmak üzere farklı türlerde yayımlandığı tespit edilmiştir.

Makale türündeki çalışmalar incelendiğinde, bu alandaki ilk makalenin 2016 yılında yayımlandığı ve 2024 yılına kadar belirli aralıklarla devam ettiği görülmektedir. Yüksek lisans tezleri açısından değerlendirildiğinde, bu türdeki çalışmaların 2018 yılında başlamış olduğu ve 2022 yılında en yüksek seviyeye ulaştığı belirlenmiştir.

Doktora tezlerine yönelik analizde, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusunda yalnızca bir doktora tezinin bulunduğu ve bu çalışmanın 2015 yılında tamamlandığı görülmektedir. Bulgular, ilkökul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına yönelik akademik çalışmaların özellikle 2018 sonrası artış gösterdiğini ve bu alana olan akademik ilginin yüksek lisans düzeyinde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır.

2. İkinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Türkiye'de bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusuna ilişkin yapılmış çalışmaların araştırma desenlerine göre dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur. Bu tabloda, çalışmalar nitel ve karma desenler olarak iki ana kategoriye ayrılmıştır.

Tablo 4

Çalışmaların Araştırma Desenlerine Göre Dağılımı

Tema	Alt Tema	Çalışma	f
Nitel	Doküman Analizi	M2, YL3, YL7, YL9, YL11	5
	Durum Çalışması	M1, YL1, YL2, YL10	4
	Olgu Bilim	M3, M4	2
	Eylem Araştırması	DT1, YL5	2
	Betimsel Tarama	YL6	1
Karma	Ölçek ve Görüşme	M5, YL4	2
	Anket	YL8	1
Toplam			17

Tablo 4 incelendiğinde nitel araştırma desenlerinin, en sık tercih edilen yöntemler arasında yer almaktadır. Bu desenler içinde doküman analizi 5 çalışma ile en çok tercih edilen yöntem olmuştur. Durum çalışması (4 çalışma) da sık kullanılan yöntemler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra olgu bilim (2 çalışma), eylem araştırması (2 çalışma) ve betimsel tarama (1 çalışma) gibi yöntemlerin de çalışmalarda tercih edildiği görülmektedir. Karma araştırma desenleri açısından bakıldığında, ölçek ve görüşme yönteminin 2 çalışmada, anket yönteminin ise 1 çalışmada tercih edildiği görülmektedir.

3. Üçüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusuna ilişkin Türkiye'de yapılmış çalışmaların çalışma grubu kitlesine göre dağılımı Tablo 5'te sunulmuştur. Bu tablo, meta-senteze dahil edilen çalışmaların çalışma grubu kitlesine göre tematik sınıflandırmasını göstermektedir.

Tablo 5

Çalışmaların Çalışma Grubu Kitlesine Göre Dağılımı

Tema	Alt Tema	Çalışma	f
Katılımcılar	Öğrenci	DT1, YL1, YL4, YL5, YL6, YL8, YL10	7
	Öğretmen	M4, M5, YL2, YL6, YL8	5
	Öğretmen Adayı	M1, M3	2

Doküman	Veli	YL4, YL6	2
	Yönetici	YL8	1
	Öğretim Programı	YL3, YL7	2
	Öğretim Programı ve Ders Kitapları	YL9, YL11	2
	Ders Kazanımları	M2	1
	<i>Toplam</i>		<i>22</i>

Tablo 5, meta senteze dahil edilen çalışmaların çalışma grubu kitlesine göre tematik dağılımını göstermektedir. Çalışmalar, katılımcılar ve doküman olmak üzere iki ana tema altında sınıflandırılmıştır. Katılımcılar teması kapsamında en fazla çalışmanın 7 çalışma ile öğrenci grubu ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu grubu sırasıyla öğretmen (5 çalışma), öğretmen adayı (2 çalışma), veli (2 çalışma) ve yönetici (1 çalışma) takip etmektedir. Doküman teması altında ise öğretim programı (2 çalışma), öğretim programı ve ders kitapları (2 çalışma) ile ders kazanımları (1 çalışma) incelenmiştir.

Bu bulgular, araştırmaya dahil edilene akademik çalışmaların büyük ölçüde öğrencilere odaklandığını, ancak öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik çalışmaların da önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Ayrıca, doküman analizine dayalı çalışmaların alanyazında sınırlı olduğu, ancak öğretim programları ve ders materyalleri üzerine yapılan araştırmaların dikkate değer olduğu görülmektedir.

4. Dördüncü Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusuna ilişkin Türkiye’de yapılmış çalışmaların veri toplama araçlarına ilişkin bulgular Tablo 6 altında sunulmuştur.

Tablo 6

Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Tema	Alt Tema	Çalışma	f
Görüşme	Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler	DT1, M5, YL1, YL2, YL4, YL6, YL8, YL10	8
	Anket Formu	M1, M3, M4, YL5	4
Doküman	Ders Planları	DT1, M5	2
	Ders Programı	YL3, YL9	2
	Ödevler	DT1, YL5	2
	Ders Kazanımları	M2, YL7	2
	Ders Kitapları	YL11	1
	Günlükler	YL5	1
Gözlem	Katılımcı Gözlem	DT1	1
<i>Toplam</i>			<i>23</i>

Tablo 6 incelendiğinde; 8 çalışma ile en sık tercih edilen veri toplama aracının yarı yapılandırılmış görüşme olduğunu göstermektedir. Anket formu aracı 4 çalışmada yer alırken, ders planları, ders programı, ödevler, ders kazanımları, ders kitapları ve günlükler toplamda 10 çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak gözlem aracı ise yalnızca bir çalışmada kullanılmıştır.

Bu bulgular, araştırmaya dahil edilen çalışmalarda daha çok görüşme ve doküman incelemesinin tercih edildiğini, gözlem veri toplama aracının fazla tercih edilmediğini göstermektedir.

5. Beşinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusuna ilişkin Türkiye’de yapılmış çalışmaların veri analiz yöntemlerine ilişkin bulgular Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7
Çalışmaların Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

Tema	Alt Tema	Çalışma	f
Analiz Yöntemleri	Betimsel Analiz	DT1, YL2, YL3, YL4, YL5, YL6, YL7, YL9, YL11, M2	10
		YL1, YL8, YL10, M1, M3, M4, M5	7
	İçerik Analizi	Toplam	17

Tablo 7, Türkiye’de bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusundaki çalışmaların veri analiz yöntemlerine ilişkin bulgularını göstermektedir. Çalışmalar, betimsel analiz ve içerik analizi olmak üzere iki alt tema altında incelenmiştir. Betimsel analiz, 10 çalışma ile en sık tercih edilen veri analiz yöntemi olarak öne çıkmaktadır (DT1, YL2, YL3, YL4, YL5, YL6, YL7, YL9, YL11, M2). 7 çalışmada da veri analiz yöntemi olarak içerik analizi yöntemi kullanılmıştır (YL1, YL8, YL10, M1, M3, M4, M5).

6. Altıncı Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusuna ilişkin Türkiye’de yapılmış çalışmaların sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 8 altında sunulmuştur.

Tablo 8
Çalışmaların Sonuçlarına Yönelik Bulgular

Tema	Alt Tema	Çalışmaların Sonuçları
Beceriler	Yaratıcılık	“Araştırma sonuçlarına göre, adaylar en çok “oyun hamuru” ve “lastik” gibi esneklik ve uyum sembollerini kullanmış, becerilerin yaratıcı, eleştirel ve yenilikçi özelliklerini vurgulamıştır. Ayrıca, bilgi okuryazarlığı “kütüphane” ve “süzgeç” gibi sembollerle ilişkilendirilmiş, medya okuryazarlığı ise eleştirel değerlendirme süzgeciyle bağdaştırılmıştır.” (M3)
	Eleştirel Düşünme	“Medya okuryazarlığı, öğrencilerin dijital içeriklere eleştirel yaklaşmasını sağlamaktadır.” (YL8)
	Problem Çözme	“Öğretmen adaylarının teknik yeterlilik, günlük ve profesyonel hayatta dijital teknolojileri etkili bir şekilde kullanma, eleştirel değerlendirme ve dijital kültüre katkı sağlama konularında farkındalık sahibi oldukları, ancak yetkinliklerinin eksik olduğu belirtilmiştir.” (M1)
	Yazma Becerisi	“Araştırma sonuçları kazanımlar arasında en fazla temsil edilen becerilerin problem çözme ve eleştirel düşünme olduğunu, ancak bilgi iletişim ve teknoloji okuryazarlığı gibi diğer becerilerin yeterince yer almadığını ortaya koymaktadır.” (M2)
Teknik Yeterlilikler	Teknoloji Entegrasyonu	“Öğrencilerin teknoloji okuryazarlığı süreç içinde gelişmiş ve bu da hikâye oluşturma kalitelerine yansımıştır. Bunun yanı sıra dijital hikâye, öğrencilerin yazma motivasyonunu artırmış ve sınıf içi etkileşimi güçlendirmiştir.” (DT1)
		“Teknoloji destekli eğitimin öğrencilerin teknolojik terim bilgisi, internet ve sosyal medya kullanımı, temel bilgisayar becerileri ve genel teknoloji okuryazarlık düzeylerinde önemli bir gelişim sağladığını ortaya koymuştur.” (YL5)

Öğretim Programı	Alt Yapı Eksikliği		<i>“Uygulamada, donanım ve internet gibi teknik sorunlar başlıca engeller arasında yer almıştır.” (DT1)</i>
			<i>“Kırsal bölgelerdeki teknolojik altyapı eksikliklerinin, sürecin etkinliğini sınırladığı belirtilmiştir.” (YL5)</i>
	Teknik Eksikliği	Bilgi	<i>“Özellikle altyapı yetersizlikleri, öğrencilerin yaş düzeyine uygun olmayan yapı ve düşük verimlilik gibi sorunların yaşandığını göstermiştir” (YL6)</i>
			<i>“Araştırma, ebeveynlerin ve öğrencilerin teknoloji kullanımı konusunda bilinç düzeylerinin yetersiz olduğunu, ancak yeni medya okuryazarlığının bu bağımlılıkların etkilerini azaltmada önemli bir rol oynayabileceğini ortaya koymuştur.” (YL4)</i>
	Kazanım Eksikliği		<i>“Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının dijital teknoloji farkındalığının mevcut olduğunu ancak yeterliliklerinin sınırlı kaldığını göstermiştir.” (M1)</i>
			<i>“Araştırma, programın eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini ön planda tuttuğunu, ancak bilgi iletişim ve teknoloji okuryazarlığı gibi önemli becerilere yer verilmediğini göstermiştir.” (M2)</i>
	Etkinlik Eksikliği		<i>“Araştırma sonuçları, programın problem çözme, eleştirel düşünme, iletişim ve iş birliği gibi becerilere ağırlık verdiğini göstermiştir. Ancak medya okuryazarlığı, girişimcilik ve üretkenlik gibi becerilere daha az yer verildiği tespit edilmiştir.” (YL9)</i>
			<i>“Hayat Bilgisi ders kitaplarında yer alan metin ve etkinliklerin, kazanımlar ile uyumlu bir şekilde 21. yüzyıl becerilerini desteklediği, ancak kapsamın genişletilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.” (YL3)</i>
	Program Dağılımı		<i>“Kazanımların program çerçevesinde 21. yüzyıl becerilerine dengeli bir şekilde dağılmadığı tespit edilmiştir.” (M2)</i>
			<i>“Araştırma, öğretim programlarının ve ders materyallerinin bu beceriler açısından daha dengeli bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır.” (YL3)</i>
Medya	Medya Bilinci		<i>“Araştırma, ebeveynlerin ve öğrencilerin teknoloji kullanımı konusunda bilinç düzeylerinin yetersiz olduğunu, ancak yeni medya okuryazarlığının bu bağımlılıkların etkilerini azaltmada önemli bir rol oynayabileceğini ortaya koymuştur.” (YL4)</i>
			<i>“Çocuklar en çok dizi ve çizgi filmleri tercih etmiş, bu programların karakter ve sahnelerinden etkilendiklerini ifade etmişlerdir.” (YL1)</i>
	İçeriklerin Etkisi		<i>“Öğrencilerin sosyal medya içeriklerinden olumlu yönde etkilendikleri kadar, bilinçsiz kullanım durumlarında olumsuz etkilerle karşılaştıkları belirlenmiştir.” (YL10)</i>
			<i>“Öğretmenler, medya okuryazarlığının ve teknolojinin kontrollü kullanımının değerler eğitiminde önemli olduğunu ifade etmişlerdir.” (YL2)</i>
Değerler	Değer Aktarımı		<i>“Öğrencilerin internet ve medya kullanımında etik davranışlar geliştirme konusundaki farkındalıklarının arttığı gözlemlenmiştir.” (YL5)</i>
			<i>“Öğrencilerin medya araçlarını doğru ve eleştirel kullanabilmesi, etik bir eğitim anlayışını destekleyici niteliktedir.” (YL8)</i>

“Ebeveynlerin ve öğretmenlerin, çocukların sosyal medya kullanımı sırasında etik davranışlar kazandırmaları gerektiği sonucuna varılmıştır.” (YL10)

Tablo 8’de yapılan çalışmaların sonuçlarına ilişkin bulgular Beceriler, Teknik Yeterlilikler, Öğretim Programı, Medya ve Değerler temaları altında toplanmıştır. Bu temalardan “Beceriler” altında “Eleştirel Düşünme”, “Problem Çözme”, “Yazma Becerisi” ve “Yaratıcılık” kodları ön plana çıkmıştır. “Teknik Yeterlilikler” teması altında ise “Teknoloji Entegrasyonu”, “Altyapı Eksikliği” ve “Teknik Bilgi Eksikliği” kodları ön plana çıkmıştır. “Öğretim Programı” temasına bakıldığında da “Kazanım Eksikliği”, “Etkinlik Eksikliği” ve “Program Dağılımı” kodları vurgulanmıştır. “Medya” teması incelendiğinde de “Medya Bilinci” ve “İçeriklerin Etkisi” kodları ön plana çıkmaktadır. “Değerler” teması altında da “Değer Aktarımı” ve “Etik Değerler” kodları ön plana çıkmaktadır. Çalışmalarda elde edilen sonuçların bazıları tema ve kodlar altında paylaşılmıştır.

7. Yedinci Araştırma Sorusuna İlişkin Bulgular

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusuna ilişkin Türkiye’de yapılmış çalışmalarda öne sürülen önerilere ilişkin bulgular Tablo 9 altında sunulmuştur.

Tablo 9

Çalışmalarda Yapılan Önerilere Yönelik Bulgular

Tema	Alt Tema	Öneri
Teknolojik Araçlar	Web 2.0 Araçları	<i>“Web 2.0 araçlarının, sadece Fen Bilimleri derslerinde değil, medya okuryazarlığını da kapsayacak şekilde diğer derslerde de kullanılması önerilmiştir.” (M5)</i> <i>“Web 2.0 araçlarıyla medya ve bilgi okuryazarlığını destekleyen interaktif etkinlikler geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.” (YL8)</i>
	Dijital Hikâyeler	<i>“Dijital hikâye anlatımının yazma becerilerini geliştirmek için müfredata entegre edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin dijital hikâye süreçlerinde bilgiye erişim ve kullanım becerilerinin desteklenmesi önerilmiştir.” (DT1)</i>
	Teknoloji Entegrasyonu	<i>“Uzaktan eğitim sürecinde, teknolojiye erişimin bilgi ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinin artırılmasında kilit rol oynadığı vurgulanmıştır.” (YL6)</i> <i>“Kırsal bölgelerde teknolojik araçların kullanımıyla medya ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi gerektiği önerilmiştir.” (YL5)</i>
	Bilgi, Medya ve Teknoloji Okuryazarlığı	<i>“Fen Bilimleri öğretim programlarının bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerilerini geliştirecek şekilde düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir.” (M2)</i> <i>“Bu becerilerin tüm kademelerde kazanımlara entegre edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.” (YL1)</i>
21. yy. Becerileri	Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Becerileri	<i>“Eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini destekleyecek, bilgi ve medya okuryazarlığını kapsayan etkinliklerin artırılması önerilmiştir.” (YL3)</i> <i>“Sosyal bilgiler dersinde yaratıcı düşünme ve medya okuryazarlığını birleştiren grup etkinliklerinin artırılması gerektiği belirtilmiştir.” (YL9)</i>
	Metaforlar	<i>“Bilgi okuryazarlığı metaforlarının, kavramların daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacak şekilde eğitim materyallerine entegre edilmesi gerektiği önerilmiştir.” (M4)</i>

Mesleki Gelişim	Dijital ve Pedagogik Eğitim	“Öğretmenlerin medya araçlarını etkili kullanabilmesi için medya okuryazarlığı temelli hizmet içi eğitimlerin artırılması gerektiği belirtilmiştir.” (YL8)
	Teknoloji Yetkinlikleri	“Dijital araçların pedagogik etkinliğini artırmak için öğretmenlerin bilgi ve teknoloji okuryazarlığı konusunda daha fazla eğitilmesi gerektiği vurgulanmıştır.” (YL4)
	İşbirliği	“Web 2.0 araçlarının pedagogik yöntemlerle öğretmenlere tanıtılması gerektiği belirtilmiştir.” (M5)
Dijital Farkındalık	Sosyal Medya Bilinci	“Teknoloji okuryazarlığı becerilerini ölçen sertifika programlarının düzenlenmesi önerilmiştir.” (YL5)
	Ebeveyn Eğitimi	“Medya okuryazarlığı eğitimi için öğretmenlerin ebeveynlerle iş birliği yapması gerektiği belirtilmiştir.” (YL2)
	Siber Riskler	“Sosyal medya okuryazarlığını geliştirmek için okullarda interaktif etkinliklerin düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir.” (YL10)
Eğitim Politikaları	Kazanım Program	“Öğrencilere sosyal medya içeriklerini eleştirel bir şekilde analiz etme becerisi kazandırılması gerektiği ifade edilmiştir.” (YL8)
	Ders Kitapları	“Velilere, çocuklarının medya araçlarını daha bilinçli kullanmalarına rehberlik edecek dijital farkındalık eğitimlerinin verilmesi gerektiği belirtilmiştir.” (YL4)
	Değerler Eğitimi	“Ebeveynlerin sosyal medya kullanımına ilişkin kontrol mekanizmalarını öğrenmeleri gerektiği önerilmiştir.” (YL10)
		“Siber zorbalık ve dijital riskler konusunda öğrenciler ve ebeveynlere yönelik farkındalık programlarının artırılması gerektiği belirtilmiştir.” (YL10)
		“Dijital risklerle mücadele için öğrencilerde medya okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.” (YL4)
		“Eğitim programlarının bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına uygun kazanımlarla zenginleştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.” (YL7)
		“Tüm derslerde bilgi ve medya becerilerini içeren kazanımların eşit bir şekilde dağıtılması gerektiği vurgulanmıştır” (YL11)
		“Ders kitaplarının bilgi okuryazarlığını destekleyecek içeriklerle yeniden düzenlenmesi gerektiği ifade edilmiştir.” (YL9)
		“Ders kitaplarının medya okuryazarlığı temelli etkinliklerle zenginleştirilmesi önerilmiştir.” (YL3)
		“Değerler eğitiminin medya araçları ve dijital hikayelerle desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir.” (YL2)
		“Dijital hikayelerin empati, dayanışma ve paylaşım gibi değerlerin aktarılmasında etkili şekilde kullanılması önerilmiştir.” (DT1)

Tablo 9’da yapılan çalışmalarda öne çıkan önerilere ilişkin bulgular Dijital Araçların Entegrasyonu, 21. Yy. Becerileri, Eğitim ve Öğretmen Yeterlilikleri, Dijital Farkındalık, Eğitim Politikaları temaları altında toplanmıştır. Bu temalardan “Teknolojik Araçlar” altında “Web 2.0 Araçları”, “Dijital Hikayeler” ve “Teknoloji Entegrasyonu” kodları ön plana çıkmıştır. “21. Yy. Becerileri” teması altında ise “Bilgi, Medya ve Teknoloji Okuryazarlığı”, “Eleştirel ve Yaratıcı Düşünme Becerileri” ve “Metaforlar” kodları ön plana çıkmıştır. “Mesleki Gelişim” temasına bakıldığında da “Dijital ve Pedagogik Eğitim”, “Teknoloji Yetkinlikleri” ve “İşbirliği” kodları

vurgulanmıştır. “Dijital Farkındalık” teması incelendiğinde de “Sosyal Medya Bilinci”, “Ebeveyn Eğitimi” ve “Siber Riskler” kodları ön plana çıkmaktadır. “Eğitim Politikaları” teması altında da “Kazanım ve Program”, “Ders Kitapları” ve “Değerler Eğitimi” kodları ön plana çıkmaktadır. Çalışmalarda elde edilen sonuçların bazıları tema ve kodlar altında paylaşılmıştır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırma kapsamında ilkökul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı alanında yapılan araştırmaların mevcut durumu analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

İlkokul düzeyinde 2014-2024 yıllarını kapsayan 10 yıllık süreçte YÖK Tez Merkezi ve TR Dizin veri tabanlarında bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı ile ilgili 5’i makale, 11’i yüksek lisans tezi, 1’i doktora tezi olmak üzere toplam 17 çalışma bulunmaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların büyük bir kısmının yüksek lisans tezlerinden oluştuğu (%64,7) görülmektedir. Bu durum, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı konusunun lisansüstü düzeyde yoğun bir şekilde ele alındığını göstermektedir. Yıllara göre dağılım incelendiğinde, özellikle 2021 yılı ve sonrasında bu konularla ilgili yapılan çalışmalarda artış olduğu görülmektedir. Bu durum, pandemi sonrası dönemde uzaktan eğitim ve dijital araçların kullanımının artmasıyla bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına yönelik ilginin arttığını gösterebilmektedir (Üstündağ, 2021). Ayrıca, 21. yüzyıl becerilerinin eğitim süreçlerinde giderek önem kazanması ve dijital dönüşümün etkisiyle araştırmaların çeşitlenip arttığı söylenebilir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nin (TYMM) 2024 yılında yürürlüğe girmesiyle bu alandaki çalışmaların ilerleyen yıllarda daha sistematik ve kapsamlı bir şekilde artması beklenmektedir. Bu doğrultuda ilkökul programlarını bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı açısından inceleyen çalışmaların sayısı artırılarak bu alanlardaki eksikliklerin tespit edebileceği düşünülmektedir. Bu eksikliklerin giderilmesi yönünde planlamalar yapılabilir. Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen adaylarının, ilkökul öğrencilerinin ve velilerin bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin algılarını, farkındalık düzeylerini ve yeterliliklerini tespit eden çalışmaların artırılması önerilmektedir.

İlkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı üzerine yapılan çalışmaların araştırma desenlerine yönelik sonuçlarda, nitel çalışmalarda doküman analizi ve durum çalışması gibi yöntemlerin daha fazla kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, araştırmacıların bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin mevcut verileri analiz etmeye ve belirli durumları derinlemesine incelemeye odaklandığını göstermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Ancak olgu bilim ve eylem araştırması gibi nitel çalışma desenlerinin sınırlı sayıda kullanıldığı da dikkat çekmektedir (Yiğit, 2022). Bu durum bireylerin bireysel deneyimleri ve eylem odaklı süreçleri daha az ele aldıklarını göstermektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında önerilen öğretim yöntemlerinin ve etkinliklerin sahada uygulanabilirliğini ve etkisini belirlemek için olgu bilim ve eylem araştırmalarının daha fazla kullanılması gerektiği düşünülmektedir. Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması hakkında daha etkili ve kapsamlı sonuçların incelenmesi için ilkökul düzeyinde bu okuryazarlık becerileri ile ilgili nitel çalışmaların sayısı artırılmalı ve bu çalışmalar nicel ve karma yöntemlerle desenlenmiş çalışmalarla da desteklenmelidir.

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı alanında yapılan çalışmaların çalışma grubu kitlesine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcı odaklı çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Çalışmalarda öğrenciler en çok ele alınan grup olarak ön plana çıkmaktadır. Öğrenciler ile yapılan çalışmaların, genellikle bu yaş grubunun dijital araçlarla olan etkileşimlerini anlamaya ve bu becerilerin nasıl geliştirilebileceğini keşfetmeye yönelik olduğu anlaşılmaktadır (Greenhow ve Lewin, 2016). Öğrencilerden sonra en çok öğretmenler üzerinde araştırma yapıldığı, bunun da öğretmenlerin bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesindeki rolünü ortaya koyduğu görülmektedir. Ancak öğretmen adayları ve velilere yönelik çalışmaların oldukça sınırlı olduğu dikkat çekmektedir; öğretmen adayları için sadece 2, veliler için ise 2 çalışma bulunmaktadır. Bu durum, öğretmen adaylarının yeterince hazırlanmadığını ve ebeveyn katılımının yetersiz incelendiğini göstermektedir (Livingstone ve Blum-Ross, 2020; Yadigar, 2022). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nin veli ve öğretmenlerin aktif katılımını ve dijital yetkinliklerini artırmaya yönelik ilkeleri doğrultusunda bu gruplara yönelik çalışmaların artırılması gerekmektedir. Doküman analizi çalışmalarının genellikle

öğretim programları ve ders kitapları üzerine yoğunlaştığı, ancak bu tür çalışmaların sınırlı olması nedeniyle materyal geliştirme süreçlerinin daha fazla araştırılması gerektiği belirtilmektedir (Altay, 2022; Buckingham, 2015; Demirci, 2024).

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı üzerine yapılan çalışmalarda en sık yarı yapılandırılmış görüşme formlarının kullanıldığı görülmektedir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerin sıklıkla tercih edilmesi, araştırmacıların katılımcıların deneyimlerini detaylı bir şekilde anlamaya yönelik bir eğilim taşıdığını göstermektedir (Creswell ve Poth, 2018). Bu görüşmelerde ağırlıklı olarak öğrenciler ve öğretmenlerle görüşüldüğü dikkat çekmektedir. Öğrencilerle yapılan görüşmeler genellikle onların dijital araçları kullanım deneyimleri ve bu araçlarla olan etkileşimleri üzerine yoğunlaşırken, öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmeler ise genellikle öğretmenlerin dijital yetkinlikleri ve öğretim süreçlerinde teknoloji entegrasyonu konularını içermektedir. Ayrıca çalışmalarda anket formu aracının kullanıldığı da dikkat çekmektedir. Bu durum, katılımcıların genel görüş ve algılarını toplamak için standartlaştırılmış araçların önemli bir rol oynadığını göstermektedir (Bryman, 2016). Veri toplama araçları arasında özellikle ders planları, öğretim programları, ders kazanımları ve ders kitapları öne çıkmaktadır (Bowen, 2009).

İlkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı üzerine yapılan çalışmaların veri analiz yöntemlerine ilişkin sonuçları değerlendirildiğinde, en çok kullanılan analiz yöntemi olarak betimsel analiz ön plana çıkmaktadır. Bu yöntemin sıklıkla tercih edilmesi, araştırmacıların bu alandaki genel durumu anlamaya ve açıklamaya odaklandığını göstermektedir (Creswell, 2014). İçerik analizi ise 7 çalışmada veri analiz aracı olarak kullanılmıştır. İçerik analizi, verilerin tematik olarak kategorize edilmesini ve daha derinlemesine bir analiz yapılmasını sağlamaktadır. Araştırmacıların bu yöntemi tercih etmesi, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin farklı temaları ve eğilimleri keşfetme amacını yansıtmaktadır (Krippendorff, 2018). Meta-sentez kapsamında incelenen çalışmalarda ortak olarak öne çıkan temalar; dijital yeterlikler, medya kullanım alışkanlıkları, teknoloji entegrasyonu, öğretmenlerin dijital becerileri ve öğrencilerin dijital etkileşimleridir. Bu ana temalar altında; dijital farkındalık, dijital etik, medya içeriklerinin eleştirel değerlendirilmesi ve medya üretim becerileri gibi alt temaların da sıklıkla ele alındığı görülmektedir. Bu durum, yapılan araştırmaların ortak bir anlayışla bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerilerinin çok boyutlu doğasını ele aldığını göstermektedir.

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin yapılan çalışmaların sonuçları değerlendirildiğinde; öğretim programları, ders kazanımları ve ders kitaplarının bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerileri açısından yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2019 yılında güncellenen öğretim programlarında 21. yüzyıl becerileri vurgulanmış olsa da bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin kazanımların sınırlı olduğu ve mevcut kazanımların uygulama düzeyinde yeterince karşılık bulmadığı görülmektedir (Altay, 2022; Demirci, 2024; Kalemkuş, 2021). Ayrıca, 2024 yılında yürürlüğe giren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde (TYMM) bilgi ve dijital okuryazarlık becerileri, eğitimin temel bileşenleri arasında yer almaktadır. Ancak mevcut çalışmalar, ders kitaplarının ve öğretim materyallerinin bu üç okuryazarlık boyutunu kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Özellikle ilkökul düzeyinde öğrencilerin bu okuryazarlık becerilerini kazanmasında sınıf içi etkinliklerin ve öğretim materyallerinin kritik bir role sahip olduğu görülmüştür (Eshet, 2012; Çalışır vd., 2023). Bu doğrultuda, eğitim programlarında TYMM ile uyumlu olarak bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin kazanım ve etkinliklerin artırılması ve dengeli bir dağılım sağlanması önerilmektedir. Ders kitaplarında bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlık becerilerini kazandıracak etkinliklere ve metinlere daha fazla yer verilmesi önem taşımaktadır (Can vd., 2024).

İlkokul düzeyinde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin elde edilen bir diğer sonuçta da öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının dijital yeterliliklerinin yetersiz olduğuna dikkat çekilmektedir. Özellikle öğretmen adaylarının teknoloji entegrasyonuna yönelik bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmektedir (Spante, vd. 2018). Bu doğrultuda, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması önerilmektedir. Öğretmenlerin yanında velilerin de dijital farkındalık düzeyleri bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerileri bağlamında önemli rol oynamaktadır. Velilerin medya ve teknoloji kullanımı üzerindeki rehberlik kapasitelerinin artırılması, çocukların bu becerileri daha

etkili bir şekilde kazanmalarına katkı sağlayabilmektedir (Clark, 2013). Çalışmalar, velilerin bu konuda daha fazla bilinçlendirilmesi gerektiğini ve ebeveynlere yönelik programların yaygınlaştırılmasının önemli olduğunu ortaya koymaktadır (Livingstone, vd. 2021). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin yeterliliklerinin artırılması için sınıf öğretmenlerine ve okul yöneticilerine bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı ile ilgili hizmet içi eğitimler verilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarına lisans eğitiminde bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı ile ilgili dersler veya seminerler verilmesi önerilmektedir.

Bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına ilişkin yapılan çalışmalarda öne çıkan öneriler değerlendirildiğinde, özellikle kırsal bölgelerde teknolojik altyapı eksikliklerinin öğrencilerin eşit öğrenim olanaklarına erişimini engellediği belirtilmiştir (Anderson ve Dexter, 2005). Bu durum, bilgi ve teknolojiye dayalı okuryazarlık becerilerinin yalnızca sınırlı bir öğrenci grubuna ulaştığını göstermektedir. Teknolojik araçların eğitim süreçlerine entegrasyonu, öğrenci merkezli öğrenme süreçlerini destekleyerek öğrencilerin bilgiye erişimini kolaylaştırmakta ve medya okuryazarlığı becerilerinin gelişimini hızlandırmaktadır. Özellikle Web 2.0 araçlarının kullanımı, öğrencilerin iş birliği, problem çözme ve iletişim becerilerini geliştirirken aynı zamanda teknolojiyi eleştirel ve bilinçli bir şekilde kullanmalarına da olanak tanımaktadır. Bunun yanı sıra, dijital hikâye gibi araçlar, öğrencilerin medya içeriklerini anlamlandırma, değerlendirme ve kendi medya ürünlerini oluşturma becerilerini destekleyerek medya ve teknoloji okuryazarlığını artırmaktadır (Robin, 2016). Ancak, bu araçların etkili bir şekilde kullanılabilmesi için öğretmenlerin teknoloji entegrasyonu ve pedagojik kullanımları konusunda kapsamlı bir eğitim alması gerektiği ifade edilmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin (TYMM) önerdiği pedagojik yaklaşımlar ve dijital yeterlilikler çerçevesinde öğretmenlere yönelik profesyonel gelişim programlarının oluşturulması, bu bağlamda kritik öneme sahiptir.

Çalışmalarda öne çıkan önerilerden bir diğeri de dijital farkındalık kazandırılmasıdır. Bu farkındalığın kazandırılması ve bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı eğitimlerinin daha kapsayıcı hale gelmesi için veliler dahil edilebilir. Çalışmalar, ebeveynlerin büyük bir kısmının medya kullanım alışkanlıkları ve çocuklara rehberlik etme becerileri konusunda eksik olduklarını ortaya koymaktadır. Bu nedenle, ebeveynlere yönelik medya okuryazarlığı eğitim programlarının ve dijital farkındalık kampanyalarının artırılması gereklidir. Ayrıca, çocukların siber risklerden korunması için aile-okul iş birliğinin güçlendirilmesi önerilmektedir (Hollandsworth vd., 2017). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin veli katılımı ve iş birliği ilkeleri, dijital farkındalığın artırılması ve çocukların çevrimiçi ortamda güvenliğinin sağlanması açısından önemli bir yol gösterici olabilir.

Elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığına yönelik çalışmaların özellikle 2021 sonrası dijital dönüşüm ve pandemi sürecinin etkisiyle hız kazandığı görülmektedir. Bu alandaki araştırmaların büyük bir kısmının ilkökul öğrencileri üzerinde yoğunlaştığı, öğrencilerin bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığı becerilerini anlamaya ve geliştirmeye yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Ancak, veliler ve öğretmen adayları gibi diğer paydaş gruplarına yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olması, bu alanlardaki eksikliklerin giderilmesi gerektiğini göstermektedir. Nitel çalışmaların sayısının artırılması, bireysel deneyimler ve farklı bağlamlarda daha derinlemesine analizlerin yapılmasını mümkün kılacaktır. Ayrıca, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığının alt boyutlarına ilişkin araştırmaların çeşitlendirilmesi, konunun çok boyutlu bir şekilde ele alınmasına ve kapsamlı çözüm önerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda, disiplinler arası ve çok paydaşlı yaklaşımların benimsenmesi, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığının etkili bir şekilde geliştirilmesini destekleyecektir. TYMM ile önerilen disiplinler arası ve paydaş odaklı yaklaşımın benimsenmesi, eğitim politikalarının daha etkin bir şekilde uygulanmasına olanak sağlayacaktır. Bu çerçevede, araştırma sonuçlarından hareketle aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- TYMM ile birlikte bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığının önemi dikkate alındığında, özellikle bu alanlara odaklanan 21. yüzyıl becerileri üzerine akademik araştırmaların nicelik ve nitelik açısından artırılması önerilmektedir.
- Sınıf öğretmenleri ve öğretmen adayları için, bilgi, medya ve teknoloji okuryazarlığını da kapsayacak şekilde Web 2.0, dijital hikâye ve teknoloji entegrasyonu odaklı hizmet-içi eğitim programları güçlendirilmelidir.

- Velilerin dijital farkındalık ve siber güvenlik becerilerini artırmak üzere okul merkezli çevrim-içi atölyeler ve rehber materyaller hazırlanmalıdır.
- Kırsal okullarda internet erişimi ve cihaz eksikliğini gidermek amacıyla taşınabilir “dijital kütüphane setleri” sağlanmalıdır.
- Öğrenci ve öğretmen dijital okuryazarlığını izleyecek geçerli-güvenilir ölçme araçları geliştirilip düzenli raporlamalar yapılmalıdır.
- TYMM'nin sahadaki etkisini değerlendirmek üzere öğretmen-veli iş birliğine dayalı okul temelli eylem araştırmaları desteklenmelidir.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada bilimsel araştırma ilkelerine ve yayın etiğine uyulmuştur. İnsanlarla yürütülen ve katılımcılardan bilgi toplamak için kullanılan anket, görüşme, gözlem gibi veri toplama araçlarıyla gerçekleştirilen çalışmalar etik kurul izni almayı gerektirmektedir. Bu araştırmada dokümanlarla çalışıldığı için etik kurul izni gerekmemektedir.

Yazarların Katkı Oranı

Araştırmacıların her birinin makaleye katkı oranı %50'dir.

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum olmadığı beyan edilmektedir.

Kaynaklar

- Adıgüzel, A. (2014). Öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutumları ile bilgi okuryazarlık beceri-leri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 13-24.
- Anderson, R. E. and Dexter, S. (2005). School technology leadership: An empirical investigation of prevalence and effect. *Educational Administration Quarterly*, 41(1), 49-82. doi:10.1177/0013161X04269517.
- Başaran, M. (2005). Sınıf öğretmeni adaylarının bilgi okuryazarlıklarının değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(3), 163-177.
- Bowen, G. A. (2009). *Document analysis as a qualitative research method*. Qualitative Research Journal, 9(2), 27-40.
- Bryman, A. (2016). Social research methods (5th ed.). Oxford: Oxford University Press.
- Buckingham, D. (2015). Defining digital literacy—What do young people need to know about digital media? *Nordic Journal of Digital Literacy*, 10, 21-35. doi:10.18261/ISSN1891-943X-2015-Jubileumsnummer-03
- Castells, M. (2010). The information age: Economy, society, and culture. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Chartered Institute of Library and Information Professionals. (2004). Information literacy: Definition. <https://www.cilip.org.uk>
- Ciğerci, F. M. (2020). Primary school teacher candidates and 21st century skills. *International Journal of Progressive Education*, 16(2), 157-174. doi:10.29329/ijpe.2020.241.11

- Clark, L. S. (2013). *The parent app: Understanding families in the digital age*. Oxford: Oxford University Press.
- Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Creswell, J. W. and Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Çalık, M., ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174), 33-38.
- Dede, C. (2010). Comparing frameworks for 21st century skills. In J. Bellance and R. Brandt (Eds.), *21st century skills: Rethinking how students learn* (pp. 51-76). Bloomington, IN: Solution Tree Press.
- Eshet, Y. (2012). Thinking in the digital era: A revised model for digital literacy. *Informing Science and Information Technology*, 9, 267–276.
- Flick, U. (2018). *An introduction to qualitative research* (6th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Greenhow, C. and Lewin, C. (2016). Social media and education: Reconceptualizing the boundaries of formal and informal learning. *Learning, Media and Technology*, 41(1), 6–30.
- Hollandsworth, R., Dowdy, L. and Donovan, J. (2017). Digital citizenship in K-12: It takes a village. *TechTrends*, 61(6), 589–593.
- International Technology Education Association (Ed.). (2007). *Standards for technological literacy: Content for the study of technology* (3rd ed.). Reston, VA: ITEA.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Koltay, T. (2011). The media and the literacies: Media literacy, information literacy, digital literacy. *Media, Culture & Society*, 33, 211-221. doi:10.1177/0163443710393382
- Krippendorff, K. (2018). *Content analysis: An introduction to its methodology* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Livingstone, S. (2004). What is media literacy? *Intermedia*, 32(3), 18-20.
- Livingstone, S. and Blum-Ross, A. (2020). Parenting for a digital future: How hopes and fears about technology shape children's lives. Oxford University Press. doi:10.1093/oso/9780190874698.001.0001
- Livingstone, S., Burton, P., Cabello, P., Helsper, E., Kanchev, P., Kardefelt-Winther, D., Perović, J., Stoilova, M. and Yu, S. H. (2021). Media and information literacy among children on three continents: Insights into the measurement and mediation of well-being. Paris: UNESCO. https://eprints.lse.ac.uk/107508/1/Livingstone_media_and_information_literacy_among_children_accepted.pdf
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli – okuryazarlık becerileri. Erişim adresi: <https://tyymm.meb.gov.tr/>

- Mertens, D. M. (2018). Mixed Methods Design in Evaluation. Thousand Oaks, CA: Sage Publications. doi:10.4135/9781506330631.
- OECD. (2018). Teaching for the future: Effective classroom practices to transform education. OECD Publishing. doi:10.1787/9789264293243-en
- Polat, S. and Ay, O. (2016). Meta-synthesis: A conceptual analysis. Journal of Qualitative Research in Education (JOQRE), 4(2), 52-64.
- Partnership for 21st Century Learning (P21). (n.d.). Framework for 21st century learning. <http://www.p21.org/>
- Redecker, C. (2017). European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Robin, B. R. (2016). The power of digital storytelling to support teaching and learning. Digital Education Review, (30), 17-29.
- Saraçoğlu, M. (2015). *Türkiye’de geometrik düşünme üzerine yapılan araştırmalara ilişkin bir meta-sentez*. Doktora Tezi, Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Diyar-bakır.
- Spante, M., Hashemi, S. S., Lundin, M. and Algers, A. (2018). Digital competence and digital literacy in higher education: Research trends and recommendations for educational practice. The Internet and Higher Education, 38, 1–9.
- Üstündağ, A. (2021). COVID-19 Pandemi sürecinde gençlerin medya okuryazarlık düzeylerinin çe-şitli değişkenler açısından incelenmesi. Gençlik Araştırmaları Dergisi, 9(25), 52-68. doi:10.52528/genclikarastirmalari.950433.
- Voogt, J., ve Roblin, N. P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies. Journal of Curriculum Studies, 44, 299-321. doi:10.1080/00220272.2012.668938.

Metasenteze Dahil Edilen Kaynaklar

- Altay, M. (2022). *Fen bilimleri dersi öğretim programının 3-8. sınıf kademeleri ders kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ağrı.
- Ata, R. ve Yıldırım, K. (2016). Öğretmen adaylarının medya okuryazarlığı dersi kapsamında internet ve sosyal medya kullanımları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 17(2), 581-602.
- Aydın, M. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitime yönelik görüşleri (Isparta ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Can, M. İ., İzgi Onbaşılı, Ü., ve Ercan Yalman, F. (2024). Sınıf öğretmenleri Web 2.0 araçları kullanımında ne kadar yetkin? Fen bilimleri dersi örneği. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 59, 597-625.
- Çalışır, M., Arslan, M. ve Özaslan, H. (2023). Sınıf öğretmenlerinin 21. yüzyıl becerilerine yönelik metaforik algılarının incelenmesi. *Millî Eğitim*, 52(1), 701-736. doi:10.37669/milliegitim.1309350

- Çavuşoğlu, F. (2018). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıklarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Demirci, M. (2024). *Fen bilimleri ders kitapları ve öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Güngör, B. (2022). *Sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitaplarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Kalemkuş, J. (2021). Fen bilimleri dersi öğretim programı kazanımlarının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 11(1), 63-87. doi:10.18039/ajesi.800552.
- Kandemir Kotan, S. (2022). *İlkokul öğrenci, öğretmen ve yöneticilerinin uzaktan eğitim kapsamında medya okuryazarlığı becerilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Rize.
- Kıyıkçı, A. (2021). *2018 hayat bilgisi öğretim programlarının ve uygulamalarının öğrencilere 21. yüzyıl becerilerini kazandırma durumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Özsevinç, N. (2021). *Yeni medya okuryazarlığı bağlamında teknoloji bağımlılığının incelenmesi: İlköğretim öğrencileri ve ebeveynlerinin davranışsal bağımlılık analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Selçuk, G. (2020). İlköğretim matematik öğretmeni adaylarının 21. yüzyıl becerilerine yönelik metaforik algıları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(4), 184–208. doi:10.18026/cbayarsos.819188
- Temizel, İ. (2023). *İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin sosyal medya kullanma alışkanlıklarının incelenmesi* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Yamaç, A. (2015). *İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin yazma becerilerinin gelişiminde dijital hikâyelerin etkisi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yiğit, E. (2022). *Birleştirilmiş sınıftaki öğrencilerin teknoloji okuryazarlığı becerilerinin aksiyon araştırması ile geliştirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Yadigar, H. (2022). *COVID-19 döneminde ilkokullarda uzaktan eğitim süreci: Çankırı örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çankırı.

Extended Abstract

Introduction

This study aims to systematically analyze research on information, media, and technology literacy at the primary school level using the meta-synthesis method, presenting the current state of these topics and contributing to the literature based on the findings. In today's world, these literacies are among the essential competencies individuals need within the framework of 21st-century skills. The rapid digitalization, shift of education to digital platforms, and diversification of information sources have increased the importance of these literacies. Equipping primary school students with these skills early supports their academic, social, and personal development. In line with Türkiye's national education vision and the 2024 "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli," these literacy components are now emphasized as part of a broader competency-based approach. The model highlights skills like critical thinking, collaboration, digital literacy, and media awareness—directly linked to information, media, and technology literacy. Thus, aligning this study's findings with the new curriculum strengthens the relevance of its recommendations.

Method

In this study, research published between 2014 and 2024 in the TR Index and Council of Higher Education Thesis Center databases was examined, using keywords such as "information literacy," "media literacy," "technology literacy," "classroom teacher," "primary school," "primary education," "student," and "21st-century skills." As a result of the literature review, a total of 17 studies on information, media, and technology literacy at the primary school level were included in the meta-synthesis analysis. The selection criteria were based on the inclusion of the specified keywords and a direct focus on primary school students.

In accordance with the meta-synthesis method, the analyzed studies were evaluated through coding and thematic analyses and summarized under the headings of study types, research designs, study groups, data collection tools, data analysis methods, findings, and recommendations. Most studies were based on qualitative methods, with some using quantitative and mixed approaches. It was observed that research predominantly focused on students, while studies involving teachers, teacher candidates, and parents were limited. This suggests that information, media, and technology literacy at the primary level should not be limited to students but also involve other educational stakeholders. In the context of the new curriculum, the roles of teachers as digital facilitators and parents as informed guides gain greater importance.

Findings

The research findings suggest that studies on information, media, and technology literacy have gained momentum, particularly after 2021, due to digital transformation and the COVID-19 pandemic. The transition of educational processes to online platforms during the pandemic increased the need for students to develop information access and media literacy skills, prompting researchers to conduct more studies on these topics. In this context, research on information literacy has revealed its direct relationship with critical thinking skills and has focused on how students evaluate online information sources. Studies on media literacy primarily explore how primary school students perceive media content, develop a critical perspective on such content, and comprehend media messages. The widespread use of digital media and the earlier exposure of children to media highlight media literacy as a fundamental skill that should be acquired at an early age. Accordingly, studies in this field examine how media literacy can be utilized as an educational tool and its impact on children's cognitive development.

Research on technology literacy, on the other hand, primarily focuses on students' ability to use digital tools effectively and safely. Studies related to STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) education have demonstrated that technology literacy extends beyond device usage and encompasses problem-solving and creative thinking skills. Additionally, some research has established a direct link between technology literacy and cybersecurity awareness, emphasizing the need to instill this awareness in students from an early age to ensure safe navigation in the digital world.

Another important finding is the emphasis on digital awareness and responsible technology use. In addition to student-focused skills, the importance of teacher professional development, technology integration strategies, and value-based digital education has also been identified. Furthermore, Web 2.0 tools and digital storytelling are among the educational technologies highlighted in the reviewed studies for promoting collaborative learning and enhancing media and technology literacy.

Conclusion, Discussion and Recommendations

The study concludes that existing research on information, media, and technology literacy at the primary school level shows certain limitations. Notably, the limited focus on the roles of teachers and parents hinders the development of a holistic educational perspective. Increasing the number of qualitative studies is expected to offer deeper insights into individual experiences and contextual factors. This study emphasizes that such literacies are crucial not only for students but for all stakeholders in the educational process. Future studies should, therefore, adopt interdisciplinary and multi-stakeholder approaches. The “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” explicitly supports integrating 21st-century skills—including digital, media, and technology literacy—across all subjects. In light of this model, curriculum updates and teacher training programs should align with the findings of meta-synthesis studies. Lesson plans and educational materials should also be redesigned for balanced and effective application of these skills, especially at the primary level. In conclusion, these literacies should be instilled early in students. However, this process must also involve teachers and parents to ensure a comprehensive educational policy. As education becomes increasingly digital, fostering students’ abilities to access information, evaluate media messages, and use technology responsibly will equip them with essential 21st-century skills. Interdisciplinary research and large-scale studies involving various educational levels and stakeholders will significantly enrich the literature and support the strategic goals of the “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” by nurturing digitally literate, critically thinking individuals ready for the demands of the information age.